

Gødningsregler for økologer

De tilladte gødningsmængder på økologiske bedrifter er reguleret af mange forskellige regelsæt. Denne artikel samler reglerne for gødning fra økologi, harmoni, tilskud og brancheaftaler.

Oversigtsskema

Lovgrundlag	Gødningstyper, der indgår i beregningen	Planteavl / Fjerkræ / Svin		Mælk / Oksekød til Friland		Oksekød	
Bedrifter med MB tilsagn og/eller EL støtte		+	-	+	-	+	-
Generelle harmoniregler ¹	Max. DE pr. ha	Husdyrgødning	1,4	1,4	1,7	1,7	1,7
Generelle gødningsregler	N-kvøte (udnyttet N)	Alle N-holdige gødninger	+	+	+	+	+
EU regler	Max. 170 kg total N pr. ha	Husdyrgødning	+	+	+	+	+
Dansk fortolkning af EU regler	Max. 70 kg total N pr. ha	Ikke-økologisk husdyrgødning og anden organisk gødning	+	+	+	+	+
MB tilsagn ² / EL støtte ²	Max. 140 kg total N pr. ha	Alle N-holdige gødninger	+		+		+
	Max. 75 % af N-norm (udnyttet N)	Alle N-holdige gødninger Beregnes på mark-/bedriftniveau	+		+		+
Brancheaftale for kreaturer	Max. 140 kg total N pr. ha	Alle N-holdige gødninger			+		+

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

¹ Her kan være undtagelser i forhold til de nævnte 1,4 og 1,7 DE/ha. Se tekst nedenfor.

² Reduktion ift. gødning vælges i fællesskemaet for indeværende planperiode

EU regler for økologisk jordbrug

Er defineret i Kommissionens Forordning nr. 889 fra 2008 ([KFO 889/2008](#))

- 170 kg total-N i husdyrgødning pr. ha på bedriftens harmoniareal
- 70 kg total-N i ikke-økologisk gødning (alle N-holdige gødningsmidler medregnet) og kun de tilladte midler fra bilag 1

170 kg total-N var også tidligere et krav i EU-reglerne, men grænsen på 140 kg total-N fremgik ind til 1. januar 2009 af den danske bekendtgørelse for økologi. I de gældende EU-regler er det ikke længere tilladt at have nationale særregler, der er strammere end EU-reglerne. Derfor fremgår de 170 kg total-N af vejledning om økologisk jordbrugsproduktion fra NaturErhvervstyrelsen. De 170 kg total-N omfatter kun husdyrgødning, og det er muligt at bruge N-holdige organiske gødningsmidler af anden oprindelse ud over de 170 kg.

Muligheden for at bruge ikke-økologisk gødning er betinget af, at der ikke er økologisk gødning nok til rådighed. Som en dansk fortolkning kan man dog fortsat bruge 70 kg total-N pr. ha. Denne mængde vil blive reduceret, hvis/når der kommer mere eller tilstrækkeligt økologisk gødning til rådighed for produktionen i Danmark. Alle ikke-økologiske N-holdige gødningstyper skal indgå i beregningen af de 70 kg total-N.

Aftale om udfasning af ikke-økologisk gødning

De økologiske organisationer i Danmark har indgået [aftale om en udfasningsplan for ikke-økologisk gødning](#). I en [ny indstilling](#) korrigeres aftalen, så de 70 kg total-N nedsættes fra 2017 med 20 kg pr. ha, men der er ikke længere en slutdato for, hvornår det ikke er tilladt at anvende ikke-økologisk husdyrgødning. Planen kan dog ikke skrives ind i NaturErhvervstyrelsens vejledning, fordi NaturErhvervstyrelsen i princippet løbende skal vurdere den mængde økologisk gødning, der er til rådighed.

Generelle harmoniregler

Det er de generelle harmoniregler, der også gælder for økologer, på nær undtagelsen om 2,3 DE/ha for kvægbrug. (Se [afsnit 6 i vejledning om gødsknings- og harmoniregler](#))

- 1,4 DE/ha gælder som hovedregel for alle bedrifter
- 1,7 DE/ha gælder, som en undtagelse, for bedrifter med kvæg, får, geder eller hjorte og bedrifter, der indgår i en produktionsmæssig sammenhæng med denne type

Kvælstofkvote for bedriften

Bedriftens samlede kvælstofkvote skal beregnes uden at tage hensyn til, at det er en økologisk bedrift. Kvælstofkvoten opgøres i udnyttet kvælstof. Afhængigt af afgrødesammensætning kan kvoten være den mest begrænsende faktor. Vælger man beregningsmetoden i MB-tilsagn eller EL-støtte som 75 procent af kvælstofnormen (se nedenfor) skal bedriftens N-kvøte korrigeres.

Betingelser i MB tilsagn og i EL støtte

Betingelsen om reduceret gødningstilførsel på marker eller bedrifter med tilsagn om miljøbetinget tilskud (MB-tilskud) og/eller særlig støtte under den 1-årige ordning Ekstensivt landbrug (EL-støtte) kan opfyldes på to måder:

- Maksimalt 140 kg total-N pr. ha i gennemsnit på hele bedriftens harmoniareal eller
- 75 procent af kvælstofnormerne (i udnyttet kvælstof) for de konkrete afgrøder og arealer med tilsagn/støtte i planperioden. Bedriftens samlede kvælstofkvote reduceres. Kun hvis MB tilsagnet er fra 2009 eller tidligere, skal gødningstilførslen reduceres på markniveau.

Beregningsmetoden skal vælges for den indeværende planperiode ved afkrydsning i fællesskemaet senest den 30. april 2012. I beregningen af 140

kg total-N indgår alle N-holdige gødningstyper. Uanset den valgte model for gødningstilførsel skal der til enhver tid foreligge en opdateret gødningskvoteberegning på bedriften ved kontrolbesøg. Det kan være en opdateret kopi af side 3a i Tast selv-service eller et opdateret skema A (gødningsplanlægning). Det er vigtigt, at det fremgår hvordan kvoten er reduceret på de enkelte marker og hvad den samlede reducerede kvote for bedriften er.

Se [mere om håndtering af gødningskrav og opdatering af gødningsplan](#)

Brancheaftaler med supplerende regler

De økologiske organisationer, mejerier og Friland A/S har indgået aftale med deres leverandører om, at der maksimalt må bruges 140 kg total-N pr. ha på bedriften. I beregningen indgår alle N-holdige gødningstyper, som ved MB-tilskud og EL-støtte. Brancheaftalen omfatter alle økologiske mælkeproducenter og bedrifter, der leverer kreaturer til Friland. Reglen gælder fra det tidspunkt hvor dyrene starter omlægning.

For økologiske bedrifter med svin og fjerkræ eller planteavlsbedrifter har brancherne ikke fundet det relevant at indgå aftale om at begrænse gødningsmængden yderligere.

Slambekendtgørelsen

Flere gødningstyper, der er tilladt i økologisk jordbrug, er reguleret efter [Slambekendtgørelsen](#) fx vinasse og protamylasse. Det betyder at udbringningen skal anmeldelse til kommunen, hvis man modtager mere end 10 tons tørstof pr. år, og der max må udbringes 90 kg fosfor over 3 år og max 170 kg total N pr. ha pr. år på markniveau (§22). Hvis fx protamylasse blandes i gylle med max 25 procent, kan det dog udbringes efter reglerne i [Husdyrgødningsbekendtgørelsen](#) uden begrænsning i fosformængden.

Anden regulering på bedriften

Vær også opmærksom på, at der kan være andre restriktioner på anvendelse af gødning på den enkelte bedrift. For eksempel vilkår eller aftaler i forbindelse med miljøgodkendelse af en husdyrproduktion, som begrænser kvælstoftilførslen på enkeltmarker eller samlet på bedriften. Kommunernes vand- og Natura 2000-planer kan også begrænse anvendelse af gødning på bedriften.